

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح شناسایی مصدومین شیمیایی در مناطق بمباران شده»

مشخصات طرح

دوره هشتم - سال دوم

شماره ثبت:

۳۲۸

شماره چاپ:

۷۵۵

تاریخ چاپ:

مقدمه

طرح شناسایی مصدومین شیمیایی در مناطق بمباران شده با هدف قانون‌مند کردن فرایند شناسایی و رسیدگی به مصدومین شیمیایی ناشی از بمباران‌های شیمیایی عراق در دوران دفاع مقدس ارائه شده است. بلا تکلیفی برخی از مصدومانی که با گذشت نزدیک به ۲۰ سال از پایان جنگ تحمیلی، همچنان وضعیتشان در پرده‌ای از ابهام قرار دارد، ارائه طرح مذکور را ضرورت بخشیده است. در این راستا طرح یاد شده بر آن است تا بخشی از مشکلات مصدومان یاد شده را مرتفع کند.

لازم به یاد آوری است که در حال حاضر بیش از ۵۰ هزار مصدوم شیمیایی در کشور وجود دارد که از این تعداد ۱۴ هزار نفر در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ شناسایی شده‌اند. این در حالی است که هنوز تعدادی از جانبازان شیمیایی برای تشکیل پرونده مراجعه نکرده‌اند.^۱

سابقه قانونی موضوع

گذشته از آن که بند «ر» ماده (۴) قانون اصلاح قانون اساسنامه بنیاد شهید انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۷، تأمین بهداشت و درمان، مسکن، بیمه عمر، حوادث و بازنشستگی و نیازهای معیشتی جانبازان را با حفظ عزت، کرامت، شأن و جایگاه آنان، برعهده بنیاد شهید و امور ایثارگران گذاشته شده است، در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ کل کشور نیز به طور مشخص مصدومین شیمیایی مورد توجه خاصی واقع شده‌اند:

- براساس بند «ص» تبصره «۱۵» قانون بودجه سال ۱۳۸۴ دولت موظف شد به منظور توسعه و تأمین بهداشت و درمان جانبازان تمهیدات زیر را فراهم نماید:

۱. تأمین صددرصد (۱۰۰٪) هزینه‌های بیمه کامل درمان جانبازان.

۲. تأمین امکانات بهداشتی، درمانی، تشخیص، توان‌بخشی، آموزشی، پیشگیری، دارو و تجهیزات پزشکی، ارتز و پروتز و آمبولانس مورد نیاز جانبازان شیمیایی، اعصاب و روان، نخاعی و پنج درصد (۵٪) خانواده‌های شاهد و آزادگان.

- در بند «ک» تبصره «۱۴» قانون بودجه سال ۱۳۸۵ نیز دولت موظف شد با استفاده از امکانات وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و رفاه و تأمین اجتماعی کلیه افرادی که با تأیید یگان‌های اعزام‌کننده در معرض عوامل شیمیایی جنگی بوده‌اند و به دلیل خفیف بودن یا شناسایی نشدن ضایعات تحت پوشش بنیاد شهید و ایثارگران قرار نگرفته‌اند را تحت پوشش مناسب قرار دهد.

- در بند «ف» تبصره «۱۴» قانون بودجه ۱۳۸۶ نیز این موضوع به نحوی دیده شد و براین اساس بیمارستان‌ها و سایر مراکز درمانی تحت پوشش وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و رفاه و تأمین اجتماعی موظف شدند کلیه افرادی که با تأیید یگان‌های اعزام‌کننده در معرض عوامل شیمیایی جنگی بوده‌اند و به دلیل خفیف بودن یا شناسایی نشدن ضایعات تحت پوشش بنیاد شهید و ایثارگران قرار نگرفته‌اند را به صورت رایگان تحت پوشش مناسب قرار دهند.

- در بند «۳۰» ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۷ بنیاد شهید و امور ایثارگران موظف شد به مصدومین شیمیایی و اعصاب و روان ناشی از جنگ تحمیلی فاقد «درصد» و فاقد «صورت سانه» و جانبازان و آزادگان غیرشاغل خدمات درمانی ارائه نماید. و برای استفاده از این خدمات حضور در جبهه کافی است.

- بند «۴۵» قانون بودجه سال ۱۳۸۸ نیز بند «۳۰» قانون بودجه سال ۱۳۸۷ را تنفیذ کرده است.

همان‌طور که ملاحظه شد براساس قوانین یاد شده دولت مکلف است که مصدومین شیمیایی را تحت پوشش قرار دهد. در این راستا بنیاد شهید و امور ایثارگران با راه‌اندازی «مرکز رسیدگی به مصدومین شیمیایی» که وظیفه آن تدوین سیاست‌های

نام دفاتر:

مطالعات اجتماعی

مطالعات حقوقی

مطالعات سیاسی

مطالعات برنامه و بودجه

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۱۰۹۷۷۵

تاریخ انتشار:

۱۳۸۸/۵/۱۰

۱. اظهار نظر معاون بهداشت و درمان بنیاد شهید و امور ایثارگران در نشست خبری مورخ ۱۳۸۶/۴/۳، به نقل از خبرگزاری فارس.

کلان در مورد نحوه شناسایی، تشخیص، درمان و چگونگی رسیدگی به مصدومان شیمیایی کشور است، اقدام به شناسایی و تحت پوشش قرار دادن افراد آسیب دیده کرده است. فرایند شناسایی به صورت فراخوان دعوتی است که این مرکز هر سال یکبار از افراد مدعی مصدومیت به عمل می آورد. براین اساس افرادی که مدعی آسیب دیدگی شیمیایی هستند، خود به این مرکز مراجعه کرده و در صورت داشتن مستندات در کمیسیون پزشکی معاینه می شوند.

ارزیابی کارشناسی طرح

۱. براساس ضوابط موجود صرفاً کسانی که دارای تأییدیه اعزام به جبهه یا مستنداتی دال بر حضور در منطقه عملیاتی دارند، ادعاهایشان مبنی بر مصدومیت شیمیایی، در کمیسیون تشخیص مصدومیت مطرح می شود. طرح پیشنهادی این نقیصه را برطرف کرده و کمیته ای متشکل از نمایندگان فرمانداری، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بنیاد شهید و امور ایثارگران، شورای اسلامی شهر و انجمن حمایت از مصدومین را برای بررسی ادعاهای افرادی که فاقد مستندات یاد شده هستند، مأمور کرده است. هر چند که در این کمیته نام ارتش جمهوری اسلامی و نیروی انتظامی قید نشده است.

۲. براساس ضوابط موجود، بنیاد شهید و امور ایثارگران سالی یکبار از طریق فراخوان اقدام به شناسایی مصدومان می کند. مفاد طرح پیشنهادی از این نظر که اولاً زمان رسیدگی را از یکبار به دوبر افزایش داده (فرایند شناسایی مصدومان را هر ۶ ماه یکبار مقرر داشته است) و از سوی دیگر امکان بررسی ادعاهای کسانی که مستندات بالینی ندارند را امکان پذیر ساخته، مثبت ارزیابی می شود.

۳. مطابق تبصره «۲» این طرح افرادی که محل کسب و یا سکونتشان در شعاع ۵۰۰ متری نقطه اصابت بمب بوده باشد و مدعی مصدومیت باشند در اولویت دوم به کمیسیون معرفی می شوند. به نظر می رسد ملاک تعیین شده در این تبصره قابلیت اجرایی ندارد، چراکه از یکسو ممکن است افرادی خارج از محل کار یا سکونتشان مورد آسیب ناشی از اصابت بمب شیمیایی قرار گرفته باشند یا اینکه عوامل آسیبزا به دلیل عوامل طبیعی، مانند جریان باد در شعاعی بیش از ۵۰۰ متر حرکت کرده باشد.

۴. مطابق تبصره «۳»، ستادی به منظور تشخیص واجدان شرایط برای معرفی به کمیسیون تشکیل می شود که در ترکیب این ستاد از نیروهای مسلح، فقط از سپاه پاسداران نام برده شده است، درحالی که به نظر می رسد سایر نیروهای مسلح نیز باید در این ستاد عضویت داشته باشند.

۵. تبصره «۴» دولت را مکلف به احداث کلینیکی با تجهیزات کامل پزشکی در شهرهای دارای حداقل ۵۰۰ مصدوم شیمیایی می کند که با توجه به مراقبت مداوم از این دسته از مصدومان ضروری به نظر می رسد. اما از آنجایی که ممکن است تعداد شهرهای دارای ۵۰۰ نفر مصدوم شیمیایی (به دلیل اینکه بمباران شیمیایی در بسیاری از مناطق عملیاتی اتفاق افتاده و منجر به مصدومیت شیمیایی بیش از ۵۰ هزار شده است) زیاد باشد، می تواند به دلیل ایجاد بار مالی مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی باشد. گذشته از آن احداث کلینیک تخصصی به دلیل عدم حضور پزشکان متخصص در بسیاری از مناطق عملاً امکان پذیر نیست.

۶. در تبصره «۵» مقرر شده است سردشت به عنوان شهر بازماندگان شیمیایی معرفی شود. با توجه به ضرورت آشنایی جهانیان با مصدومان شیمیایی جنگ تحمیلی و همچنین با توجه به قانون الزام دولت به پیگیری حقوق جانبازان و قربانیان جنگ شیمیایی علیه جمهوری اسلامی ایران، تبصره یاد شده با انجام برخی اصلاحات پیشنهاد قابل قبولی به نظر می رسد.

پیشنهادها

با توجه به ناکافی بودن قوانین موجود و مشکلاتی که در عمل در زمینه شناسایی و درمان مصدومین شیمیایی وجود دارد، تصویب طرح ضروری به نظر می رسد، با وجود این در صورت تصویب کلیات پیشنهاد می شود:

۱. ماده واحده به صورت زیر اصلاح شود:

بنیاد شهید و امور ایثارگران موظف است هر شش ماه یکبار در مناطق بمباران شده شیمیایی، کمیسیونی را تحت عنوان «کمیسیون پزشکی تشخیص مصدومین شیمیایی» به منظور شناسایی مصدومین از میان مدعیان، تشکیل و مصدومینی را که از این طریق شناسایی می شوند، تحت پوشش قرار دهد. بار مالی افراد تحت پوشش همه ساله در بودجه سنواتی لحاظ می شود.

۲. تبصره «۲» به صورت زیر اصلاح شود:

افراد مدعی مصدومیتی که محل کار یا سکونتشان در شهر یا روستای محل اصابت بمب شیمیایی بوده و فاقد مدارک بالینی هستند در اولویت دوم قرار دارند.

۳. در تبصره «۳»، ستاد مشترک نیروهای مسلح جایگزین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شود.

۴. تبصره «۴» حذف شود.

۵. تبصره «۵» به صورت زیر اصلاح شود:

وزارت امور خارجه موظف است اقدامات لازم را برای معرفی شهر سردشت به عنوان شهر بازمانده شیمیایی و با نام «شهر صلح» به عمل آورده و با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در فهرست آثار ملی ثبت نماید.